

СЕМАНТИЧНИЙ СЛОВОТВІР ПРИЗВИЩ

Сутність семантичного словотвору прізвищ полягає у переході особових власних імен, прізвиськ, апелятивних означень особи у спадкові іменування людей без жодних структурних змін після семантичних переосмислень.

Особливістю прізвищ, утворених методом переходу власних назв через зміну функції до розряду прізвищ, є те, що вони сформувалися без допомоги спеціальних формантів, наявність останніх можлива у сегменту похідної основи [2, с. 198].

Ключову роль у слов'янських мовах відіграють антропоніми. Кожна слов'янська мова має свій традиційний перелік найбільш уживаних або закріплених історично імен, прізвищ, які є символом нації. В українській мові це: *Шевченко, Козаченко, Гринько* та інші. Маючи національно забарвлену специфіку, яка яскраво проявляється у звуковій оболонці та словотворі, слов'янські антропоніми мають досить значний обсяг прізвищ, закріплених християнською традицією, особливостями духовної культури, складу розуму, способу мислення [1, с. 627].

Важливу групу прізвищ у німецькій мові, становлять ті, що походять від професій. Цей вид словотвору прізвищ дуже поширений через велику кількість середньовічних професій:

- прізвища, що походять із сільського господарства (*Bauer, Gärtner, Weingärtner*);
- з лісництва (*Jäger, Förster, Holzner*);
- зі сфери харчування (*Metzler, Metzger, Fleischer*);
- пов'язані з текстильним виробництвом (*Weber, Scherer, Tucher*);
- з ключовим значенням обробки шкіри (*Gerber, Gürtler, Beutler*);
- з металообробної сфери (*Bergmann, Knappe, Schmidt*);
- зі сфери здоров'я (*Bader, Zuber*);
- з торгівлі (*Kaufmann, Krämer, Honigmenger*);
- з транспортної індустрії (*Fuhrmann, Rößler, Schiffer*);
- прізвища з військової галузі (*Schildknecht, Hauptmann, Waffenschmied, Pfeilschmied, Schwertfeger*);
- прізвища з управлінської сфери (*Richter, Schaffner, Lehmann, Hoffmann*).

Ці приклади показують діапазон прізвищ від назв професій і також широку різноманітність варіантів словотворення, а саме, що існують різні форми прізвищ для однієї професії: *Ackermann – Ackerer, Mauer – Mauermann, Keller – Kellerman, Roßmann – Rößelmann – Rößler*.

Також у похідних часто зустрічаються різні деривативи: *Weingärtner – Rebmann – Weinzierl, Hirt – Schafhirt – Roßhirt – Herder*.

Крім того, у середні віки ручні ремесла були дуже диференційованими, що уможливило таку різноманітність. Розглянемо це явище на прикладі

ковальського ремесла: *Hufschmidt, Goldschmidt, Kupferschmied, Hammerschmied, Messerschmitt, Kessler, Nadler, Schlosser*. Слід враховувати також значні регіональні відмінності в фонетиці: *Schäper – Schäfer, Müser – Meuser, Salzer – Selzer – Slter – Sölter*.

Прізвища, що виникли від прізвиськ, формують велику групу. Причини для утворення прізвиськ були дуже різноманітні, а тому в більшості випадків не дозволяють обґрунтовано тлумачити етимологію походження [4, с. 242]. *Fuchs* чітко характеризується як прізвисько. Однак причина, чому була обрана ця назва, вже не зрозуміла: риса зовнішності (рудоволосий) чи характеру (хитрий). Таким чином, прізвиська можуть бути похідними від ідіом або базуватися на фізичних властивостях чи зовнішніх ознаках, рисах характеру, або характеристиках соціального середовища носія прізвиська [3, с. 13].

Наведемо приклади прізвищ, що базуються на прізвиськах, пов'язаних з частинами тіла або фізичними особливостями: *Jüngling, Dürr, Schleicher*, з рисами психіки та характеру: *Wunderlich, Kluge*, метафоричні похідні: *Hase, Backfisch, Regenbogen, Ungewitter*.

Наприклад, прізвище *Berner* може вказувати на походження (предки з міста Берн), походити від імені Bern, бути назвою професії (Bernen, brennen).

Отже, семантичний словотвір посприяв виникненню досить чисельного пласту німецьких прізвищ.

Література:

1. Редько Ю. К. *Сучасні українські прізвища*. К. : Наук. думка, 1966. 216 с.
2. Fleischer W., Bartz I. *Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache*. [3., unveränd. Aufl.]. Tübingen: Niemeyer Verlag, 2007. 382 S.
3. Franziska Massner. *Entstehung und Entwicklung von Familiennamen in Deutschland: Mit einer empirischen Analyse zur Verteilung der Familiennamen in Brandenburg im Vergleich zu München*. Universität Potsdam: Grün Verlag. 2005. 29 S.
4. Nübling D., Fahlbusch P., Heuser R. *Namen. Einführung in die Onomastik (Narr Studienbücher)* Tübingen: Gunter Narr. 2012. 367 S.

Сіренко В. О., студентка
Левицька Л. А., к. пед. наук, ст. викладач
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ПОНЯТТЯ ДИГІТАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ РОЛЬ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

З кожним наступним роком дигітальні технології набувають все більшої популярності та актуальності. Ця тенденція спричинена багатьма факторами, наприклад пандемія COVID-19, глобальна криза... Актуальність використання